

Ny Maaling af Moltkes Gletsjer.

Af

Magister A. Kiilerich.

Hermed en 1 Tavle.

Moltkes Gletsjer er den største af de Gletsjere, der munder ud i Wolstenholme Fjord Nord for Thule. Den har været kendt siden Midten af forrige Aarhundrede, men er første Gang blevet opmaalt i 1916 af Lauge Koch. Den er særlig interessant derved, at dens Front bevæger sig meget stærkt, og desuden er den en af de mest produktive Gletsjere i W.-Grønland Nord for Melville-Bugten. Da Koch i 1916 foretog sine Opmaalinger, laa Gletsjerranden ved den paa Figur 2 indtegnede brudte Linie, og efter Eskimoernes Beretning havde den i de foregaaende Aar været i stærk Fremgang. Figuren er tegnet efter en Tavle hos Koch*) og er en Skitse taget fra Sydsiden af Fjorden fra en Højde af 415 m. Da Koch 7 Aar efter, April 1923, igen besøgte Stedet, fandt han, at Fronten havde flyttet sig c. 2,5 km tilbage.

I August 1928 kom vi med „Godthaab-Ekspeditionen“ til Wolstenholme Fjord for hydrografiske Undersøgelser, og jeg fik Lejlighed til sammen med Ekspeditionens Læge og Zoolog at blive sat i Land paa Fjordens Sydside for at foretage en tredje Kortlægning af Gletsjeren. Allerede ude fra Fjorden havde vi observeret en Varde tæt ved Kysten i den Retning, hvorfra Maalingerne formentlig skulde foretages, og vi gik derfor straks derop. Dens Højde var imidlertid kun 175 m over Havet; men allerede herfra havde vi et glimrende Overblik over Gletsjerrandens Beliggenhed. Derfra fortsattes videre opad Fjeldet bag ved, indtil vi fandt en Varde, der var bygget paa et fremspringende Punkt; Barometret viste en Højde af 370 m, hvilket passer meget godt med, at Koch angiver Højden for sin Opmaalingsstation til 360 m.

Herfra indførtes Gletsjerranden ganske skitse-mæssigt paa Tegningen, og der foretoges med Theodolit Maalinger til adskillige Punk-

*) Contributions to the glaciology of north Greenland. (Medd. om Grønland, LXV, København 1928.

ter baade paa Gletsjeren og paa Fjordens Bredder. Det var blevet temmelig sent paa Aftenen, og det var begyndt at regne, saa Sigtbarheden var daarlig; men det lykkedes at gennemføre Maalingerne med tilfredsstillende Nøjagtighed. Jeg fandt da, at Gletsjerranden befandt sig omtrent midt imellem de Stillinger, Koch havde fundet i 1916 og 1923. Der var altsaa sket en Fremrykning af Gletsjeren i disse sidste 5 Aar; men ifølge hvad Eskimoerne fortalte, havde dens Tilbagerykning 1916—1923 vedværet indtil 1926, uden at de dog kunde oplyse nøjagtigt, hvor langt Fronten havde været tilbage. Først fra det Aar og stadig siden da har Gletsjerne været i Fremgang. Hvis man tør regne med, at Tilbagerykningen er foregaaet med jævn Hastighed gennem hele Tidsrummet 1916—1926, vil man finde, at den i de følgende to Aar, indtil nu, maa være gaaet frem med 3 km, hvilket er en stærk Bevægelse for en Gletsjer.

Koch mener, at Gletsjeren næsten overalt hviler paa Fjordens Bund; f. Eks. har han i Nærheden af Sydkysten konstateret Tidevandsmærker i Gletsjerfronten, og desuden maa det Forhold, at Fronten trods sine store Bevægelser frem og tilbage stadig bevarer omtrent den samme Form, tyde paa, at den især staar under Indflydelse af Havbundens Relief. Maaske gaar der en Rende ind under Midten af Gletsjeren, saa Isen paa dette Sted lettere flyder fra og derved forarsager den Indskæring, der her findes i Fronten; men den Mulighed kunde ogsaa tænkes, at der netop her findes Banker paa Bunden, som hemmer Gletsjerens fremadskridende Bevægelse.

Medens vi var i Land, benyttede man paa „Godthaab“ Tiden til at tage en hydrografisk Station 700 m foran den sydlige Gletsjertunge og fandt her en Dybde paa 150 m. Dette Sted ligger altsaa indenfor Gletsjerranden fra 1916, og denne maa altsaa ogsaa helt her ude have hvilet paa Bunden. Ogsaa længere ude i Fjorden er der meget grundet, saa de større Isbjerge ofte strander; et Lodskud nær Fjordens Munding gav 210 m.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt der er nogen Regelmæssighed eller Parallelitet i Gletsjernes Bevægelse i denne Egn, skriver Lauge Koch, at Gletsjerne i Kap York Distriktet i det store og hele er stationære; men at der er nogle faa, der opviser Forandringer i Frontens Stilling, og da især saaledes, at der var en Fremrykning i Aarene omkring 1920 og derefter en langsom Tilbagerykning. Moltkes Gletsjer gaar ganske imod denne Regel, idet den jo gaar tilbage i Aarene 1916—1926 og derefter frem; og ogsaa mange af de andre Gletsjere bevæger sig paa deres egen særlige Maade, f. Eks. Brother John Gletsjeren ved Etah, hvor man kun har konstateret Fremgang, saa længe man har kendt den.

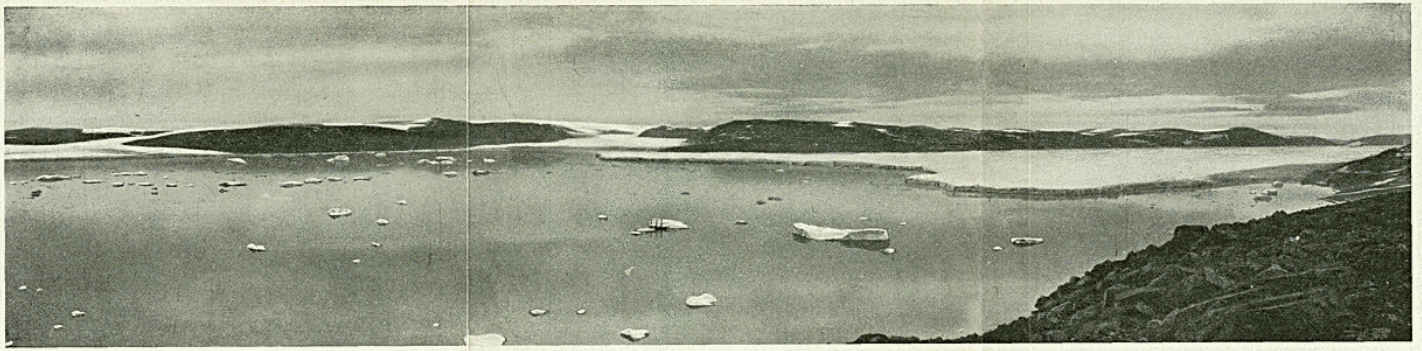

Fig. 1. Wolstenholme Fjord set fra den nederste Varde (175 m o. H.) August 1928.

(A. Küllerich fot.)

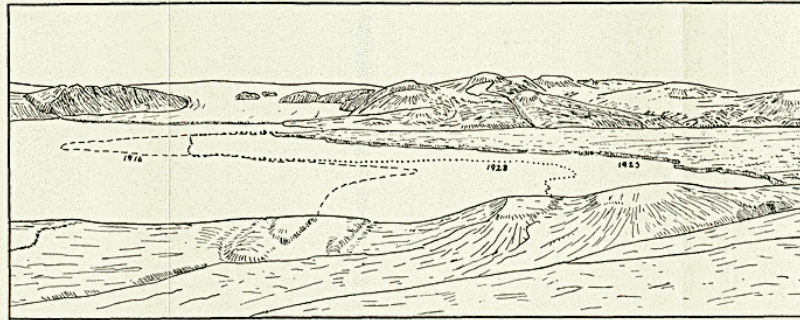

Fig. 2. Gletsjerendens Stilling i 1916, 1923 og 1928. Fra 415 m o. H.